

ZAŁĄCZNIK II

Warunki ogólne dotyczące umów o dofinansowanie ze środków Wspólnoty Europejskiej w ramach działań zewnętrznych

SPIS TREŚCI

Definicje terminów stosowanych w niniejszych warunkach ogólnych można znaleźć w „Glossary of terms” stanowiącym załącznik A1 do „Praktycznego przewodnika po procedurach zawierania umów dla zewnętrznych działań Wspólnot Europejskich”.

Artykuł 1 – Zobowiązania ogólne	1
Artykuł 2 – Zobowiązanie do udzielania informacji oraz składania raportów rzeczowych i finansowych	2
Artykuł 3 – Odpowiedzialność.....	3
Artykuł 4 – Konflikt interesów	3
Artykuł 5 – Poufność.....	3
Artykuł 6 – Wizualizacja.....	4
Artykuł 7 – Tytuł własności i wykorzystanie wyników i wyposażenia.....	4
Artykuł 8 – Ocena/monitoring Projektu.....	4
Artykuł 9 – Zmiana Umowy	5
Artykuł 10 – Cesja.....	5
Artykuł 11 – Okres wdrażania, jego przedłużenie, zawieszenie, siła wyższa i termin zakończenia Projektu	5
Artykuł 12 – Wypowiedzenie Umowy.....	6
Artykuł 13 – Właściwe prawo i rozstrzygnięcie sporów	8
Artykuł 14 – Koszty kwalifikowalne	8
Artykuł 15 – Płatność i odsetki od płatności przeterminowanej	10
Artykuł 16 – Ewidencja księgową oraz kontrole techniczne i finansowe.....	14
Artykuł 17 – Kwota końcowa finansowania przez Instytucję Kontraktującą	16
Artykuł 18 – Zwrot.....	17

POSTANOWIENIA OGÓLNE I ADMINISTRACYJNE

ARTYKUŁ 1 – ZOBOWIĄZANIA OGÓLNE

- 1.1. Beneficjent wdraża Projekt na własną odpowiedzialność oraz zgodnie z Opisem Projektu zawartym w załączniku I, dążąc do realizacji celów w nim wymienionych.
- 1.2. Beneficjent realizuje Projekt z należytą pieczołowitością, wydajnością, przejrzystością i starannością, zgodnie z najlepszą praktyką w danej dziedzinie oraz zgodnie z niniejszą umową.

W tym celu Beneficjent mobilizuje wszystkie zasoby finansowe, ludzkie i rzeczowe konieczne do pełnego wdrożenia Projektu zgodnie z Opisem Projektu.

- 1.3. Beneficjent działa samodzielnie, w partnerstwie z jedną lub wieloma organizacjami pozarządowymi, lub z innymi podmiotami wskazanymi w Opisie Projektu. Może zlecić pod-wykonanie ograniczonej części Projektu. Zasadniczą część Projektu musi jednak podjąć Beneficjent i, w odpowiednich

przypadkach, jego partnerzy.

Partnerzy biorą udział we wdrażaniu Projektu, a koszty przez nich ponoszone są kwalifikowalne na tych samych zasadach, co koszty ponoszone przez Beneficjenta.

Zawierając umowy w celu wdrożenia Projektu w sposób przewidziany w pierwszym akapicie, Beneficjent stosuje procedury udzielenia zamówień oraz zasady przynależności państwowej i kraju pochodzenia wymienione w załączniku IV do niniejszej umowy.

Beneficjent ponosi wyłączną odpowiedzialność przed Instytucją Kontraktującą za wdrożenie Projektu. Zobowiązuje się, że warunki dotyczące go na podstawie art. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 14, 16 i 17 będą dotyczyły również jego partnerów, a warunki art. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10 i 16 – wszystkich jego podwykonawców. W tym celu Beneficjent umieszcza odpowiednie postanowienia w umowach z tymi podmiotami.

- 1.4. Beneficjent i Instytucja Kontraktująca są jedynymi stronami („Strony”) niniejszej umowy. Jeżeli Komisja Europejska nie jest Instytucją Kontraktującą, nie jest również Stroną niniejszej Umowy, która przenosi na Komisję wyłącznie prawa i zobowiązania wyraźnie wymienione w umowie. Niemniej jednak, Komisja zatwierdza Umowę w celu zapewnienia środków finansowych na udzielane przez Instytucję Kontraktującą dofinansowanie z budżetu Wspólnot Europejskich¹. Postanowienia niniejszej umowy stosuje się również odpowiednio w zakresie wizualizacji.

ARTYKUŁ 2 – ZOBOWIĄZANIE DO UDZIELANIA INFORMACJI ORAZ SKŁADANIA RAPORTÓW RZECZOWYCH I FINANSOWYCH

- 2.1. Beneficjent musi udzielać Instytucji Kontraktującej wszelkich wymaganych informacji na temat wdrażania Projektu. W tym celu Beneficjent musi sporządzać raporty okresowe oraz raport końcowy. Raporty te składają się z części rzeczowej i finansowej oraz sporządzane są zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku VI. Obejmują one całość Projektu, niezależnie od tego, która jego część jest finansowana przez Instytucję Kontraktującą. Każdy raport musi przedstawiać pełen opis wszystkich aspektów wdrażania Projektu w okresie objętym raportem. Jeżeli zgodnie z postanowieniami art. 15.6, nie jest wymagany żaden raport z kontroli wydatków, Beneficjent musi załączyć do raportu wykaz wszystkich pozycji wydatków poniesionych w okresie objętym raportem, wskazując dla każdej z nich jej tytuł, kwotę, odpowiedni dział w Budżecie Projektu oraz odniesienie do dokumentu uzasadniającego. Do sprawozdania końcowego należy również załączyć dowody przeniesienia własności, o których mowa w art. 7.3.
- 2.2. Instytucja Kontraktująca może również w dowolnym czasie zwrócić się o przedstawienie dodatkowych informacji, które należy dostarczyć w ciągu 30 dni od dnia stosownego wniosku.
- 2.3. Raporty należy sporządzać w języku Umowy. Należy je przedkładać Instytucji Kontraktującej w następujących odstępach czasu:
- Jeżeli płatności są dokonywane zgodnie z opcją 1 lub opcją 3 z art. 15.1.: pojedynczy raport końcowy należy złożyć nie później niż 3 miesiące po okresie wdrożenia wskazanym w art. 2 Umowy o dofinansowanie;
  - Jeżeli płatności dokonywane są zgodnie z opcją 2 z art. 15.1.:

---

¹ Jeżeli dofinansowanie udzielane jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju, wszelkie wzmianki o finansowaniu przez Wspólnotę należy rozumieć jako wzmianki odnoszące się do finansowania udzielanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju.

- każdemu wnioskowi o płatność musi towarzyszyć raport okresowy;
- raport końcowy należy składać nie później niż 3 miesiące po okresie wdrożenia wskazanym w art. 2 Umowy o dofinansowanie.

Termin składania raportu końcowego wydłuża się do 6 miesięcy, jeżeli Beneficjent nie posiada siedziby w państwie wdrażania Projektu.

2.4. Wszelkie dodatkowe wymogi sprawozdawcze wymienione są w Umowie o dofinansowanie.

2.5. Jeżeli Beneficjent nie przedstawi Instytucji Kontraktującej raportu końcowego w terminie, o którym mowa w art. 2.3 i nie przedstawi akceptowalnego i wystarczającego pisemnego wyjaśnienia przyczyn niemożności wypełnienia tego zobowiązania, Instytucja Kontraktująca może wypowiedzieć Umowę zgodnie z art. 12.2 lit. a) i żądać zwrotu wypłaconych i nieuzasadnionych kwot.

Ponadto, jeżeli płatności dokonywane są zgodnie z opcją 2 z art. 15.1. i Beneficjent nie przedstawi raportu okresowego i wniosku o płatność przed końcem każdego 12-miesięcznego okresu rozpoczynającego się po dniu wskazanym w art. 2.2. Umowy o dofinansowanie, Beneficjent musi przedstawić Instytucji Kontraktującej przyczyny tego stanu rzeczy oraz streścić postępy Projektu. Jeżeli Beneficjent nie wypełni tego zobowiązania, Instytucja Kontraktująca może wypowiedzieć Umowę zgodnie z art. 12.2 lit. a) i żądać zwrotu wypłaconych i nieuzasadnionych kwot.

ARTYKUŁ 3 – ODPOWIEDZIALNOŚĆ

3.1. Niezależnie od okoliczności i przyczyn, Instytucja Kontraktująca nie ponosi odpowiedzialności za żadne szkody osobowe ani rzeczowe doznane przez personel lub mienie Beneficjenta podczas lub w wyniku realizacji Projektu. W związku z tym Instytucja Kontraktująca nie może przyjąć żadnego roszczenia o odszkodowanie lub podniesienie płatności w związku z tego rodzaju szkodą rzeczową lub osobową.

3.2. Beneficjent ponosi wyłączną odpowiedzialność wobec osób trzecich, w tym odpowiedzialność za dowolnego rodzaju szkody rzeczowe i osobowe doznane przez nie podczas lub w wyniku realizacji Projektu. Beneficjent zwalnia Instytucję Kontraktującą z wszelkiej odpowiedzialności wynikającej z roszczenia lub powództwa wytoczonego w wyniku naruszenia regulaminów lub przepisów, lub w wyniku naruszenia praw osoby trzeciej przez Beneficjenta, pracowników Beneficjenta lub osób, za które ci pracownicy są odpowiedzialni.

ARTYKUŁ 4 – KONFLIKT INTERESÓW

Beneficjent podejmuje wszelkie środki ostrożności niezbędne dla uniknięcia konfliktu interesów oraz bezzwłocznie informuje Instytucję Kontraktującą o każdej sytuacji prowadzącej lub mogącej doprowadzić do takiego konfliktu.

Konflikt interesów ma miejsce wtedy, gdy zagrożona jest bezstronność i obiektywizm w wykonywaniu funkcji dowolnej osoby objętej postanowieniami niniejszej Umowy z przyczyn związanych z rodziną, życiem emocjonalnym, przynależnością polityczną lub państwową, interesem gospodarczym lub innego rodzaju wspólnymi interesami z inną osobą.

ARTYKUŁ 5 – POUFNOŚĆ

Z zastrzeżeniem postanowień art. 16, Instytucja Kontraktująca i Beneficjent zobowiązują się do

zachowania poufności każdego dokumentu, informacji lub innych materiałów przekazanych im na warunkach poufności przez okres co najmniej 7 lat od dnia płatności końcowej. Jeżeli Komisja Europejska nie jest Instytucją Kontraktującą, zachowuje prawo wglądu do wszelkich dokumentów przekazanych Instytucji Kontraktującej i dochowuje tych samych warunków poufności.

ARTYKUŁ 6 – WIZUALIZACJA

- 6.1. Beneficjent podejmuje wszelkie działania konieczne do podania do wiadomości publicznej faktu, że Unia Europejska finansuje lub współfinansuje Projekt, chyba że Komisja Europejska zgodzi się na inne rozwiązanie lub zażąda innego rozwiązania. Tego rodzaju działania muszą być zgodne z postanowieniami dokumentu „Communication and Visibility Manual for EU External Actions” przyjętego i opublikowanego przez Komisję.
- 6.2. W szczególności, Beneficjent wzmiankuje o Projekcie oraz wkładzie finansowym Unii Europejskiej w informacji podanej odbiorcom końcowym Projektu, w swoich raportach wewnętrznych i rocznych oraz w kontaktach z mediami, w odpowiednich przypadkach przedstawiając logo UE.
- 6.3. Wszelkie wzmianki lub publikacje Beneficjenta dotyczące Projektu, podawane między innymi podczas konferencji lub seminarium, muszą wskazywać, że Projekt uzyskał finansowanie z UE. Każda publikacja Beneficjenta, w dowolnej formie i w dowolnym medium, w tym w internecie, musi zawierać następujące stwierdzenie: *„Niniejszy dokument powstał dzięki pomocy finansowej Unii Europejskiej. Za treść tego dokumentu odpowiada <nazwa Beneficjenta>, poglądy w nim wyrażone nie odzwierciedlają w żadnym razie oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej.”*
- 6.4. Beneficjent upoważnia Instytucję Kontraktującą i Komisję Europejską (jeżeli nie jest ona Instytucją Kontraktującą) do publikowania jej nazwy i adresu, narodowości, celu, czasu trwania i miejsca realizacji dofinansowania, jak również maksymalnej kwoty dofinansowania oraz stawki finansowania kosztów kwalifikowalnych Projektu, zgodnie z art. 3.2. Umowy o dofinansowanie. Zwolnienia z obowiązku publikacji tej informacji można udzielić, jeżeli mogłoby to zaszkodzić Beneficjentowi lub jego interesom gospodarczym.

ARTYKUŁ 7 – TYTUŁ WŁASNOŚCI I WYKORZYSTANIE REZULTATÓW I WYPOSAŻENIA

- 7.1. Własność, tytuł prawny oraz prawa własności intelektualnej i przemysłowej do wyników Projektu, raportów i innych dokumentów z nim związanych należą do Beneficjenta.
- 7.2. Niezależnie od postanowień art. 7.1. i z zastrzeżeniem art. 5, Beneficjent udziela Instytucji Kontraktującej (i Komisji Europejskiej, jeżeli nie jest ona Instytucją Kontraktującą) prawo do swobodnego korzystania, w sposób uznany przez nią za stosowny, z wszelkich dokumentów pochodzących z Projektu, niezależnie od ich formy, pod warunkiem, że nie naruszy przez to istniejących praw własności przemysłowej i intelektualnej.
- 7.3. Jeżeli Beneficjent nie posiada siedziby w kraju, w którym Projekt jest wdrażany i o ile Umowa o dofinansowanie nie stanowi inaczej, wyposażenie, pojazdy i materiały eksploatacyjne nabyte za środków z Budżetu na rzecz Projektu muszą zostać przekazane wszelkim lokalnym partnerom Beneficjenta i/lub odbiorcom końcowym Projektu przed końcem okresu wdrażania Projektu. Do raportu końcowego należy załączyć kopie dowodów przekazania składników wyposażenia i pojazdów, których jednostkowy koszt nabycia przekroczył 5000 euro. We wszystkich innych przypadkach tego rodzaju dowody muszą być przechowywane w celach kontrolnych.

ARTYKUŁ 8 – EWALUACJA/MONITORING PROJEKTU

- 8.1. Jeżeli Komisja przeprowadza ewaluację okresową, ewaluację ex post lub obserwacyjną wizytę monitorującą, Beneficjent zobowiązuje się do udostępnienia jej oraz osobom przez nią upoważnionym wszelkich dokumentów lub informacji pomocnych w przeprowadzeniu ewaluacji lub wizyty monitorującej oraz do udzielenia jej prawa dostępu opisanego w art. 16.2.
- 8.2. Jeżeli jedna ze Stron (lub Komisja Europejska) przeprowadzi lub zleci ewaluację w trakcie Projektu, musi przedstawić drugiej Stronie i Komisji Europejskiej (lub Stronom) egzemplarz raportu z ewaluacji.

ARTYKUŁ 9 – ZMIANA UMOWY

- 9.1. Wszelkie zmiany w treści Umowy, w tym w załącznikach do niej, muszą być sporządzone na piśmie w formie aneksu. Umowę można zmodyfikować tylko w okresie jej wykonywania.

Jeżeli Beneficjent wnosi o wprowadzenie zmian, musi przedłożyć odpowiedni wniosek Instytucji Kontraktującej na miesiąc przed dniem, w którym zmiana ma wejść w życie, chyba że istnieją okoliczności szczególne, odpowiednio uzasadnione przez Beneficjenta i zaakceptowane przez Instytucję Kontraktującą.

- 9.2. Jeżeli jednak zmiana w Budżecie lub Opisie Projektu nie wpływa na podstawowy cel Projektu, a wpływ finansowy ogranicza się do przeniesienia między pozycjami w ramach tej samej głównej linii budżetowej, w tym skreślenia lub dodania pozycji, lub przeniesienia między głównymi liniami budżetowymi obejmującego różnicę w wysokości nie więcej niż 15% pierwotnie wprowadzonej kwoty (lub zmienionej w drodze aneksu) w stosunku do każdej objętej zmianą główną linią budżetową dla kosztów kwalifikowalnych, Beneficjent może zmienić budżet i bezzwłocznie powiadomić o tym na piśmie Instytucję Kontraktującą. Metoda ta nie może być stosowana do wprowadzania zmian w liniach budżetowych dotyczących kosztów administracyjnych ani rezerwy na nieprzewidziane wydatki.

O zmianach adresu, rachunku bankowego lub audytora można po prostu powiadamiać, co nie wyklucza jednak możliwości sprzeciwu Instytucji Kontraktującej wobec dokonanego przez Beneficjenta wyboru rachunku lub audytora.

Instytucja Kontraktująca zastrzega sobie prawo żądania zmiany audytora, o którym mowa w art. 5.2. Umowy o dofinansowanie, jeżeli okoliczności nieznanne w momencie zawarcia Umowy rodzą wątpliwości co do niezależności lub standardów zawodowych audytora.

- 9.3. Aneks nie może mieć na celu ani pociągać za sobą zmian w Umowie kwestionujących decyzję o udzieleniu dofinansowania lub zaprzeczających równemu traktowaniu wnioskodawców. Niedozwolone jest zwiększanie dofinansowania maksymalnego, o którym mowa w art. 3.2. Umowy o dofinansowanie.

ARTYKUŁ 10 – CESJA

Umowa oraz płatności z nią związane nie mogą w żaden sposób podlegać cesji na rzecz strony trzeciej bez uprzedniej pisemnej zgody Instytucji Kontraktującej.

ARTYKUŁ 11 – OKRES WDRAŻANIA, JEGO PRZEDŁUŻENIE, ZAWIESZENIE, SIŁA WYŻSZA I TERMIN ZAKOŃCZENIA PROJEKTU

- 11.1. Okres wdrażania Projektu określony jest w art. 2 Umowy o dofinansowanie. Beneficjent musi

bezwzględnie poinformować Instytucję Kontraktującą o wszelkich okolicznościach, które mogą zahamować lub opóźnić wdrażanie Projektu. Beneficjent może wystąpić o przedłużenie okresu wdrażania Projektu najpóźniej na miesiąc przed jego zakończeniem. Wnioskowi muszą towarzyszyć wszelkie dowody potwierdzające konieczność do jego oceny.

- 11.2. Beneficjent może zawiesić wdrażanie całości lub części Projektu, jeżeli zaistniałe okoliczności (głównie siła wyższa) sprawiają, że jego dalsza realizacja będzie zbyt trudna lub niebezpieczna. Beneficjent musi bezzwłocznie powiadomić o tym Instytucję Kontraktującą oraz przedstawić wszelkie konieczne informacje. Każda ze Stron może wypowiedzieć Umowę zgodnie z art. 12.1. Jeżeli Umowa nie zostanie wypowiedziana, Beneficjent podejmuje wysiłki na rzecz ograniczenia do minimum czasu zawieszenia i wznowia jej wdrażanie, kiedy tylko pozwolą na to okoliczności, jak również odpowiednio powiadamia Instytucję Kontraktującą.
- 11.3. Instytucja Kontraktująca może zwrócić się do Beneficjenta o zawieszenie wdrażania całości lub części Projektu, jeżeli zaistniałe okoliczności (głównie siła wyższa) sprawiają, że jego dalsza realizacja będzie zbyt trudna lub niebezpieczna. Każda ze Stron może wypowiedzieć Umowę zgodnie z art. 12.1. Jeżeli Umowa nie zostanie wypowiedziana, Beneficjent podejmuje wysiłki na rzecz ograniczenia do minimum czasu zawieszenia i wznowia jej wdrażanie, kiedy tylko pozwolą na to okoliczności, po uprzednim uzyskaniu pisemnej zgody Instytucji Kontraktującej.
- 11.4. Okres wdrażania Projektu przedłuża się o okres równy czasowi zawieszenia, bez uszczerbku dla żadnej zmiany Umowy, jaka może być konieczna w celu dostosowania Projektu do nowych warunków wdrożeniowych.
- 11.5. Siła wyższa oznacza każdą nieprzewidzianą, wyjątkową sytuację lub zdarzenie znajdującą się poza kontrolą stron, która uniemożliwia im wypełnianie zobowiązań umownych, nie da się jej przypisać błędowi lub zaniedbaniu Strony (lub jej podwykonawców, przedstawicieli lub pracowników) i okazuje się nie do przewidzenia pomimo zachowania należytej staranności. Nie można się odwoływać do wad wyposażenia lub materiałów lub opóźnień w ich udostępnieniu, sporów pracowniczych, strajków i kłopotów finansowych jako siły wyższej. Uznaje się, że Strona nie narusza zobowiązań umownych, jeżeli nie może ich wypełnić ze względu na siłę wyższą. Bez uszczerbku dla postanowień art. 12.2. i 12.4., Strona poddana działaniu siły wyższej bezzwłocznie informuje o tym drugą Stronę, podając charakter, prawdopodobny czas trwania i przewidywalne skutki zaistniałego problemu oraz podejmuje wszelkie działania mające na celu ograniczenie ewentualnych szkód.
- 11.6. Zobowiązania płatnicze Wspólnoty Europejskiej wynikające z niniejszej umowy wygasają 18 miesięcy po okresie wdrażania określonym w art. 2 Umowy o dofinansowanie, chyba że Umowa zostanie wypowiedziana na podstawie art. 12.

Instytucja Kontraktująca powiadamia Beneficjenta o wszelkich przesunięciach daty zakończenia.

ARTYKUŁ 12 – WYPowiedzenie Umowy

- 12.1. Jeżeli Strona uważa, że Umowy nie da się dłużej wykonywać w sposób efektywny lub właściwy, konsultuje się z drugą Stroną. Jeżeli nie uda się uzgodnić rozwiązania, każda ze Stron może wypowiedzieć Umowę za dwumiesięcznym pisemnym wypowiedzeniem, bez konieczności zapłaty odszkodowania.
- 12.2. Instytucja Kontraktująca może wypowiedzieć Umowę bez zachowania terminu wypowiedzenia i bez wypłaty jakiegokolwiek rodzaju odszkodowania, jeżeli:

- a) Beneficjent nie wypełni, bez usprawiedliwienia, dowolnego zobowiązania na nim ciążącego, a po listowym wezwaniu do wypełnienia tego zobowiązania wciąż go nie wypełnia albo nie przedstawi satysfakcjonującego wyjaśnienia w ciągu 30 dni od dnia wysłania pisma;
- b) Beneficjent stanie się niewypłacalny lub zostanie postawiony w stan upadłości, jego działalność realizowana będzie po zarządzie sądowym, zawrze układ z wierzycielami, zawiesi prowadzenie działalności gospodarczej, będzie podlegał postępowaniu dotyczącemu tych spraw lub znajdzie się w analogicznej sytuacji wynikającej z podobnego postępowania stosowanego na podstawie przepisów prawa krajowego;
- c) jeżeli Instytucja Kontraktująca posiada dowody świadczące o tym, że Beneficjent lub dowolna powiązana z nim jednostka lub osoba są winni ciężkiego nieprofesjonalnego zachowania; dotyczy to również partnerów i przedstawicieli Beneficjenta;
- d) Instytucja Kontraktująca posiada wobec Beneficjenta lub dowolnej powiązanej z nim jednostki lub osoby dowody oszustwa, korupcji, udziału w organizacji przestępczej lub innej niezgodnej z prawem działalności szkodliwej dla interesów finansowych Wspólnoty; dotyczy to również partnerów i przedstawicieli Beneficjenta;
- e) Beneficjent zmieni osobowość prawną, chyba że zostanie sporządzony aneks potwierdzający ten fakt;
- f) Beneficjent nie przestrzega postanowień art. 4, 10 i 16;
- g) Beneficjent składa fałszywe lub niekompletne oświadczenia w celu uzyskania dofinansowania przewidzianego niniejszą Umową lub składa raporty nieodzwierciedlające stanu faktycznego;
- h) jeżeli Beneficjent nie wypełni obowiązków dotyczących płatności składek na ubezpieczenia społeczne lub płatności podatków zgodnie z przepisami prawa kraju, w którym posiada siedzibę;
- i) jeżeli Instytucja Kontraktująca posiada dowody świadczące o tym, że Beneficjent lub dowolna powiązana z nim jednostka lub osoba są winni poważnych błędów, nieprawidłowości lub oszustwa w związku z procedurą udzielania lub realizacji dofinansowania; dotyczy to również partnerów i przedstawicieli Beneficjenta;

W przypadkach, o których mowa w lit. c), d) oraz i) powyżej, określenie „dowolna powiązana osoba” oznacza każdą osobę fizyczną posiadającą uprawnienia do reprezentowania, podejmowania decyzji lub kontroli w stosunku do Beneficjenta. Określenie „każda powiązana jednostka” oznacza w szczególności każdą jednostkę spełniającą kryteria ustanowione w art. 1 siódmej dyrektywy Rady nr 83/349/EWG z 13 czerwca 1983 r.

12.3. Beneficjent, który złożył fałszywe oświadczenia, dopuścił się poważnych błędów lub nieprawidłowości i oszustwa, lub poważnego naruszenia zobowiązań umownych może zostać wykluczony z wszelkich umów finansowych przez Instytucję Kontraktującą przez okres maksymalnie 5 lat od dnia, w którym stwierdzono naruszenie, po potwierdzeniu tego faktu w postępowaniu kontrydiktoryjnym z udziałem Beneficjenta. Okres ten można przedłużyć do 10 lat w przypadku ponownego naruszenia w ciągu 5 lat od dnia, o którym mowa powyżej.

12.4. W wypadku wypowiedzenia, Beneficjent jest uprawniony do płatności dofinansowania tylko za część przeprowadzonego Projektu, z wyłączeniem kosztów związanych ze zobowiązaniami bieżącymi, które byłyby wdrażane po wypowiedzeniu. W tym celu Beneficjent składa wnioski o

płatność i raport końcowy zgodnie z art. 2.

- 12.5. Jednak w wypadku wypowiedzenia Umowy przez Beneficjenta w przypadkach wskazanych w art. 12.2. lit. d), e) i g), Instytucja Kontraktująca może zwrócić się o pełny lub częściowy zwrot kwot już wypłaconych w ramach dofinansowania, proporcjonalnie do ciężaru danych naruszeń i po umożliwieniu Beneficjentowi przedstawienia uwag.
- 12.6. Przed wypowiedzeniem lub zamiast wypowiedzenia Umowy zgodnie z tym artykułem, Instytucja Kontraktująca może, jako środek zapobiegawczy, zawiesić płatności bez uprzedniego powiadomienia.
- 12.7. Niniejsza Umowa podlega automatycznemu rozwiązaniu, jeżeli nie doszło do żadnej płatności przez Instytucję Kontraktującą w ciągu 3 lat od dnia jej podpisania.

ARTYKUŁ 13 – WŁAŚCIWE PRAWO I ROZSTRZYGANIE SPORÓW

- 13.1. Niniejsza Umowa podlega prawu Instytucji Kontraktującej, a jeżeli Instytucją Kontraktującą jest Komisja Europejska, zgodnie z prawem Wspólnoty Europejskiej uzupełnionym w odpowiednich przypadkach przez prawo belgijskie.
- 13.2. Strony czynią wszystko, co w ich mocy w celu polubownego rozstrzygnięcia wszelkich sporów pojawiających się między nimi w czasie wdrażania niniejszej Umowy. W tym celu powiadamiają na piśmie o swoich stanowiskach i wszelkich rozwiązaniach, które uważają za możliwe, oraz spotykają się na wniosek jednej ze stron. Strona musi odpowiedzieć na wezwanie do polubownego rozstrzygnięcia w ciągu 30 dni. Po wygaśnięciu tego terminu lub jeżeli podjęta próba osiągnięcia polubownego porozumienia nie doprowadzi do ugody w ciągu 120 dni od dnia pierwszego wezwania, każda ze Stron może powiadomić drugą, że jej zdaniem zastosowane postępowanie nie doprowadziło do rozwiązania.
- 13.3. W przypadku nieosiągnięcia polubownego porozumienia, za obopólnym porozumieniem Stron spór może być przedłożony do koncyliacji prowadzonej przez Komisję Europejską, o ile nie jest ona Instytucją Kontraktującą. Jeżeli nie zostanie osiągnięte żadne porozumienie w ciągu 120 dni od dnia rozpoczęcia postępowania koncyliacyjnego, każda ze Stron może powiadomić drugą, że jej zdaniem zastosowane postępowanie nie doprowadziło do rozwiązania.
- 13.4. W wypadku niepowodzenia powyższych postępowań każda ze Stron może przedłożyć spór sądom kraju Instytucji Kontraktującej albo sądom w Brukseli, jeżeli Instytucją Kontraktującą jest Komisja Europejska.

POSTANOWIENIA FINANSOWE

ARTYKUŁ 14 – KOSZTY KWALIFIKOWALNE

- 14.1. Koszty kwalifikowalne to koszty faktycznie poniesione przez beneficjenta niniejszego dofinansowania, spełniające wszystkie z niżej wymienionych kryteriów:
- a) zostały poniesione w okresie wdrażania projektu wskazanego w art. 2 Umowy o dofinansowanie, z wyjątkiem kosztów dotyczących raportów końcowych, kontroli wydatków oraz ewaluacji projektu, niezależnie od czasu rzeczywistej wypłaty dokonanej przez Beneficjenta i/lub jego partnerów. Procedury przyznawania podwykonawstwa w odniesieniu do dóbr/usług/robót, o których mowa w art. 1.3. akapit 3 mogą zostać zapoczątkowane pod

warunkiem, że przestrzegane są postanowienia załącznika IV, ale Beneficjent ani jego partnerzy nie mogą zawierać umów przed rozpoczęciem okresu wdrażania Projektu.

- b) muszą być wskazane w szacunkowym ogólnym budżecie Projektu,
- c) muszą być konieczne do wdrożenia projektu, który jest przedmiotem dofinansowania,
- d) są identyfikowalne i weryfikowalne, w szczególności są ewidencjonowane w zapisach księgowych Beneficjenta i określane zgodnie z odpowiednimi standardami rachunkowości kraju siedziby beneficjenta i zgodnie ze zwyczajową praktyką księgowania kosztów stosowaną przez beneficjenta,
- e) muszą być racjonalne, uzasadnione i spełniać warunki należytego zarządzania finansami, w szczególności w odniesieniu do oszczędności i wydajności.

14.2. Z zastrzeżeniem powyższego i, w odpowiednich przypadkach, pod warunkiem przestrzegania postanowień załącznika IV, kwalifikowalne są następujące koszty bezpośrednie ponoszone przez Beneficjenta i jego partnerów:

- koszt personelu przydzielonego do Projektu, odpowiadający rzeczywistym płacom brutto, w tym obciążeniom z tytułu ubezpieczeń społecznych i innych kosztów związanych z wynagrodzeniem; płace i koszty nie mogą przekroczyć płac i kosztów normalnie ponoszonych przez Beneficjenta lub, w zależności od sytuacji, jego partnerów, chyba że będzie to uzasadnione przez wykazanie, że są one konieczne do realizacji Projektu.
- koszty delegacji personelu i innych osób biorących udział w Projekcie, pod warunkiem, że nie przekraczają kosztów delegacji zwykle ponoszonych przez Beneficjenta lub, w zależności od sytuacji, jego partnerów. Wszelkie zryczałtowane zwroty kosztów delegacji nie mogą przekroczyć stawek wymienionych w załączniku III, które odpowiadają skalom opublikowanym przez Komisję Europejską w czasie podpisywania niniejszej umowy;
- koszty zakupu lub wypożyczenia wyposażenia i materiałów eksploatacyjnych (nowych lub używanych) specjalnie na potrzeby Projektu oraz koszty usług, pod warunkiem, że odpowiadają stawkom rynkowym;
- koszty materiałów eksploatacyjnych;
- wydatki na podwykonawstwo;
- koszty wynikające bezpośrednio z warunków Umowy (rozpowszechnianie informacji, ewaluacja odnosząca się specjalnie do Projektu, audyty, tłumaczenia, powielania, ubezpieczenia itd.) w tym koszty usług finansowych (w szczególności koszty transferów i gwarancji finansowych);

14.3. W Budżecie Projektu można uwzględnić rezerwę na nieprzewidziane wydatki w wysokości nieprzekraczającej 5% bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych. Można ją wykorzystywać wyłącznie za uprzednią pisemną zgodą Instytucji Kontraktującej.

14.4. Stały odsetek nieprzekraczający 7% ogólnej kwoty bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych Projektu można zakwalifikować jako koszty pośrednie pokrywające wydatki administracyjne

ponoszone przez Beneficjenta w związku z realizacją Projektu, chyba że Beneficjent otrzymuje dotację operacyjną pokrywaną z budżetu Wspólnot. Finansowanie zryczałtowane w odniesieniu do kosztów pośrednich nie musi być potwierdzane dokumentami księgowymi.

Koszty pośrednie są kwalifikowalne, pod warunkiem że nie obejmują kosztów przyporządkowanych innej linii budżetowej niniejszej Umowy.

Niniejszy artykuł (14.4.) nie dotyczy przypadku dotacji operacyjnej.

14.5. Wszelkie wkłady rzeczowe, które muszą być wymienione oddzielnie w załączniku III, nie stanowią rzeczywistych wydatków i nie są kosztami kwalifikowalnymi. Wkłady rzeczowe nie mogą być traktowane jako współfinansowanie przez Beneficjenta, chyba że Umowa o dofinansowanie stanowi inaczej. Koszt personelu przydzielonego do Projektu nie stanowi wkładu rzeczowego, dlatego jeżeli jest ponoszony przez Beneficjenta lub jego partnerów, w Budżecie Projektu może być traktowany jako współfinansowanie.

Niezależnie od powyższego, jeżeli Opis Projektu przewiduje wkład rzeczowy, należy go udostępnić.

14.6. Następujących kosztów nie traktuje się jako koszty kwalifikowalne:

- długi i rezerwy na straty lub długi;
- odsetki;
- pozycje już sfinansowane w innych ramach;
- nabycie gruntów lub budynków, chyba że jest to konieczne do bezpośredniego wdrażania Projektu; w takim przypadku własność musi zostać przeniesiona na beneficjentów końcowych i/lub partnerów lokalnych, nie później niż w momencie zakończenia projektu;
- straty z tytułu różnic kursowych;
- podatki, w tym VAT, chyba że Beneficjent (lub, w odpowiednich przypadkach, jego partnerzy) może wykazać, że nie jest w stanie uzyskać ich zwrotu, a odpowiednie uregulowania zezwalają na uwzględnienie podatków;
- kredyt na rzecz osób trzecich.

ARTYKUŁ 15 – PŁATNOŚĆ I ODSETKI OD OPÓŹNIONEJ PŁATNOŚCI

15.1. Procedury płatności przedstawiono w art. 4 Umowy o dofinansowanie. Odnoszą się one do trzech opcji wymienionych poniżej:

Opcja 1. Projekty o okresie wdrażania nieprzekraczającym 12 miesięcy lub w przypadku, gdy finansowanie udostępnione przez Instytucję Kontraktującą nie przekracza 100 000 EUR

Instytucja Kontraktująca wypłaca dofinansowanie Beneficjentowi w następujący sposób:

- zaliczka w wysokości 80% sumy, o której mowa w art. 3.2. Umowy o dofinansowanie, zgodnie z postanowieniami art. 4.3. Umowy o dofinansowanie.

- saldo w ciągu 45 dni od zatwierdzenia przez Instytucję Kontraktującą raportu końcowego zgodnie z art. 15.2., któremu towarzyszy wniosek o płatność salda zgodny ze wzorem z załącznika V.

Opcja 2. Projekty o okresie wdrażania przekraczającym 12 miesięcy i w przypadku, gdy finansowanie udostępnione przez Instytucję Kontraktującą przekracza 100 000 EUR

Instytucja Kontraktująca wypłaca dofinansowanie Beneficjentowi w następujący sposób:

- pierwsza zaliczka w wysokości 80% części szacowanego budżetu przeznaczonej na pierwsze 12 miesięcy finansowania przez Instytucję Kontraktującą, w sposób przewidziany postanowieniami art. 4 umowy o dofinansowanie, zgodnie z postanowieniami art. 4.3. Umowy o dofinansowanie.
- kolejne zaliczki kwoty wskazanej w art. 4 Umowy o dofinansowanie, które mają być przeznaczone na zaspokojenie zwyczajnych potrzeb finansowych Beneficjenta na każdy 12-miesięczny okres wdrażania Projektu, w ciągu 45 dni od zatwierdzenia przez Instytucję Kontraktującą raportu okresowego zgodnie z art. 15.2., któremu towarzyszą:
  - wniosek o płatność zgodny ze wzorem z załącznika V,
  - raport z kontroli wydatków zgodny z art. 15.6., jeżeli jest wymagany,
  - gwarancja finansowa, jeżeli jest wymagana na podstawie art. 15.7.;
- saldo w ciągu 45 dni od zatwierdzenia przez Instytucję Kontraktującą raportu końcowego zgodnie z art. 15.2., któremu towarzyszą:
  - wniosek o płatność salda zgodny ze wzorem z załącznika V,
  - raport z kontroli wydatków wymagany na podstawie art. 15.6.

Kolejnych zaliczek można udzielić tylko wtedy, gdy część wydatków faktycznie poniesionych i finansowanych przez Instytucję Kontraktującą (z zastosowaniem odsetka wskazanego w art. 3.2. Umowy o dofinansowanie) stanowi co najmniej 70% poprzedniej płatności (i 100% każdej z wcześniejszych płatności), co znajduje potwierdzenie w odpowiednim raporcie okresowym i, w odpowiednich przypadkach, raporcie z kontroli wydatków wskazanym w art. 15.6. Jeżeli wykorzystanie poprzedniej zaliczki wynosi mniej niż 70%, kwota nowej zaliczki podlega zmniejszeniu o niewykorzystane kwoty z poprzedniej zaliczki.

Ogólna suma zaliczek wypłacanych na podstawie umowy nie może przekroczyć 90% kwoty, o której mowa w art. 3.2. Umowy o dofinansowanie.

Opcja 3. Wszystkie projekty

Dofinansowanie wypłacane jest Beneficjentowi przez Instytucję Kontraktującą jednorazowo w ciągu 45 dni od dnia zatwierdzenia przez Instytucję Kontraktującą raportu końcowego zgodnie z art. 15.2., któremu towarzyszą:

- wniosek o płatność salda zgodny ze wzorem z załącznika V,
- raport z kontroli wydatków, jeżeli jest wymagany na podstawie art. 15.6.

15.2. Każdy raport uważa się za zatwierdzony, jeżeli w ciągu 45 dni od dnia jego złożenia wraz z towarzyszącymi wymaganymi dokumentami nie nadejdzie pisemna odpowiedź ze strony Instytucji Kontraktującej. Zatwierdzenie raportu nie oznacza uznania jego prawidłowości ani autentyczności, kompletności i zgodności z prawdą oświadczeń i informacji, które zawiera.

Instytucja Kontraktująca może zawiesić bieg terminu zatwierdzenia raportu w drodze powiadomienia Beneficjenta, że raportu nie można zatwierdzić oraz że uważa ona za konieczne przeprowadzenie dodatkowych kontroli. Zawieszenie wchodzi w życie w momencie wysłania modyfikacji przez Instytucję Kontraktującą. W takich przypadkach Instytucja Kontraktująca może zażądać wyjaśnień, poprawek lub dodatkowych informacji, które należy przedstawić w ciągu 30 dni od dnia żądania. Bieg terminu wznowia się w dniu otrzymania wymaganych informacji.

Raporty należy sporządzać zgodnie z art. 2.

15.3. Czterdziestopięciodniowy termin na dokonanie płatności, o której mowa w art. 15.1. powyżej kończy się w dniu obciążenia rachunku Instytucji Kontraktującej. Bez uszczerbku dla postanowień art. 12.6., Instytucja Kontraktująca może zawiesić bieg terminu, powiadamiając Beneficjenta, że wniosek o płatność jest niedopuszczalny ze względu na to, że dana kwota nie jest należna lub nie dostarczono właściwych dokumentów pomocniczych albo uważa ona za konieczne przeprowadzenie dalszych kontroli, w tym kontroli na miejscu, aby uzyskać pewność, że wydatki są kwalifikowalne. Zawieszenie wchodzi w życie w momencie wysłania modyfikacji przez Instytucję Kontraktującą. Termin płatności wznowia bieg w dniu zarejestrowania prawidłowo sformułowanego wniosku o płatność.

15.4. Po wygaśnięciu terminu, o którym mowa powyżej Beneficjent, o ile nie jest ministerstwem lub instytucją publiczną w państwie członkowskim Wspólnoty, może w ciągu 2 miesięcy od dnia otrzymania opóźnionej płatności żądać odsetek karnych:

- według stopy redyskontowej stosowanej przez bank centralny państwa Instytucji Kontraktującej, jeżeli płatności dokonywane są w walucie tego państwa;
- według stopy zastosowanej przez Europejski Bank Centralny do jego głównych transakcji refinansowych w euro, opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, seria C, jeżeli płatności dokonywane są w euro,

w pierwszym dniu miesiąca, w którym wygał termin plus trzy i pół punktu procentowego. Odsetki są należne za okres czasu, jaki upłynął między upływem terminu płatności a dniem obciążenia rachunku Instytucji Kontraktującej. Odsetki te nie są traktowane jako przychód na potrzeby art. 17.3. Wszelkie płatności częściowe w pierwszej kolejności pokrywają naliczone w ten sposób odsetki karne.

15.5. Jeżeli procedurze przyznawania lub realizacji umowy towarzyszą poważne błędy, nieprawidłowości lub oszustwo ze strony Beneficjenta, Instytucja Kontraktująca może odmówić dokonania płatności lub żądać zwrotu już wypłaconych kwot proporcjonalnie do wagi stwierdzonych błędów, nieprawidłowości lub oszustwa. Instytucja Kontraktująca może również zawiesić płatności w przypadku podejrzenia lub stwierdzenia błędów, nieprawidłowości lub oszustw ze strony Beneficjenta w realizacji innej umowy finansowanej z budżetu ogólnego Wspólnoty Europejskiej lub z budżetów przez nią zarządzanych, które prawdopodobnie wpłyną na realizację niniejszej umowy. Zawieszenie wchodzi w życie w momencie wysłania modyfikacji przez Instytucję Kontraktującą.

15.6. Raport z kontroli wydatków Projektu sporządzany przez zatwierzonego Audytora spełniającego

określone warunki zakresu wymagań i obowiązków kontroli wydatków, powinien towarzyszyć:

- każdemu wnioskowi o zaliczkę za rok finansowy w przypadku dofinansowania w kwocie 750 000 EUR lub więcej;
- każdemu raportowi końcowemu w przypadku dofinansowania w kwocie ponad 100 000 EUR;
- każdemu wnioskowi o płatność w kwocie ponad 100 000 EUR za rok finansowy w przypadku dotacji operacyjnej.

Audytor sprawdza, czy koszty zadeklarowane przez Beneficjenta zostały rzeczywiście poniesione, prawidłowo zapisane i są kwalifikowalne zgodnie z postanowieniami umowy, bada przychody generowane przez Projekt i sporządza raport z kontroli wydatków zgodny ze wzorem zamieszczonym w załączniku VII.

Beneficjent udziela audytorowi wszelkich praw dostępu wymienionych w art. 16.2.

Raport z kontroli wydatków towarzyszący wnioskowi o płatność salda obejmuje wszelkie wydatki nie objęte przez żaden z poprzednich raportów z kontroli wydatków.

W oparciu o raport z kontroli wydatków Instytucja Kontraktująca ustala łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych, które można odjąć od łącznej sumy zaliczek wynikających z umowy (rozliczenie).

Jeżeli Beneficjent jest ministerstwem lub instytucją publiczną, Instytucja Kontraktująca może zwolnić go z wymogu składania raportu z kontroli wydatków.

- 15.7. Jeżeli łączna suma zaliczek wypłaconych na podstawie umowy wynosi powyżej 80% kwoty umowy i przekracza 60 000 EUR, jej wypłata musi być w pełni pokryta gwarancją finansową. Jeżeli Beneficjent jest organizacją pozarządową, taka gwarancja jest wymagana, jeżeli łączna suma zaliczek wypłaconych w ramach umowy wynosi ponad 1 milion EUR lub 90% kwoty umowy. Gwarancja finansowa musi być wyrażona w euro lub walucie lokalnej, zachowując zgodność ze wzorem z załącznika VIII i, o ile Instytucja Kontraktująca nie wyrazi zgody na inne rozwiązanie, udzielona przez zatwierdzony bank lub instytucję finansową z siedzibą w jednym z państw członkowskich Wspólnoty Europejskiej. Gwarancja pozostaje w mocy dopóki nie zostanie zwolniona przez Instytucję Kontraktującą, kiedy łączna kwota zaliczek na podstawie umowy spadnie poniżej 1 miliona EUR lub po wypłacie salda.

Postanowienie to nie ma zastosowania, jeżeli Beneficjent jest ministerstwem lub instytucją publiczną lub organizacją międzynarodową, chyba że Umowa o dofinansowanie stanowi inaczej. Płatności, które Instytucja Kontraktująca jest winna wypłacić dokonywane są na rachunek bankowy lub subkonto, o którym mowa w formularzu identyfikacji finansowej z załącznika V, który określa środki wypłacane przez Instytucję Kontraktującą i umożliwia obliczenie odsetek naliczonych od tych funduszy.

- 15.8. Instytucja Kontraktująca dokonuje płatności w walucie kraju, do którego należy lub w euro, zgodnie z warunkami Umowy o dofinansowanie. W drugim z wymienionych przypadków, przeliczanie wszelkich kosztów realnych poniesionych w innych walutach dokonywane jest według średnich kursów publikowanych przez InforEuro za miesiące objęte odpowiednim raportem, chyba że Umowa o dofinansowanie stanowi inaczej.

W wypadku wyjątkowych wahań kursu walutowego Strony przeprowadzają konsultacje w celu takiej

restrukturyzacji Projektu, aby złagodzić skutki tego rodzaju wahań. W razie potrzeby Instytucja Kontraktująca może podjąć dodatkowe działania.

15.9. Wszelkie odsetki lub równoważne świadczenia naliczone od zaliczek wypłacanych Beneficjentowi przez Instytucję Kontraktującą powinny być wymienione w raporcie okresowym i końcowym. Z zastrzeżeniem warunków ustanowionych w podstawowym akcie prawnym, wszelkie odsetki naliczone od nieprzekraczających 250 000 EUR zaliczek wypłaconych przez Instytucję Kontraktującą nie są należne Instytucji Kontraktującej i mogą zostać wykorzystane przez Beneficjenta na realizację Projektu. Wszelkie odsetki naliczone od zaliczek w wysokości powyżej 250 000 EUR wypłaconych przez Instytucję Kontraktującą przydzielane są do Projektu i odliczane od płatności salda kwot należnych Beneficjentowi, chyba że Instytucja Kontraktująca zażąda od Beneficjenta zwrotu odsetek wygenerowanych przez wypłacone zaliczki przed wypłatą salda.

Odsetki nie są należne Instytucji Kontraktującej z tytułu zaliczek wypłaconych państwom członkowskim UE.

15.10. Z zastrzeżeniem warunków ustanowionych w podstawowym akcie prawnym, w wypadku działań zarządzania kryzysowego uznawanych za takie przez Instytucję Kontraktującą, odsetki naliczone od nieprzekraczających 750 000 EUR zaliczek wypłaconych przez Instytucję Kontraktującą nie są należne Instytucji Kontraktującej i mogą zostać wykorzystane przez Beneficjenta na realizację Projektu. Wszelkie odsetki naliczone od zaliczek w wysokości powyżej 750 000 EUR są należne Instytucji Kontraktującej.

15.11. Odsetki nie są uwzględniane podczas obliczania łącznej sumy zaliczek udzielonych w ramach umowy i nie są traktowane jako przychody Projektu na potrzeby kwoty końcowej, o której mowa w art. 17.

15.12. Z zastrzeżeniem warunków ustanowionych w podstawowym akcie prawnym, Instytucja Kontraktująca odbiera, za każdy okres sprawozdawczy, odsetki naliczone od zaliczek w wysokości przekraczającej 750 000 EUR na koniec każdego roku finansowego.

15.13. Wszelkie odniesienia do dni w niniejszym artykule (15) dotyczą dni kalendarzowych.

ARTYKUŁ 16 – EWIDENCJA KSIĘGOWA ORAZ KONTROLE TECHNICZNE I FINANSOWE

16.1. Beneficjent prowadzi dokładną i regularną ewidencję wdrażania projektu, stosując odpowiedni system rachunkowości oraz system księgowości podwójnej. Systemy te mogą stanowić integralną część zwykłego systemu stosowanego przez Beneficjenta lub być jego uzupełnieniem. Systemy te muszą być prowadzone zgodnie z zasadami i polityką rachunkowości i księgowości mającymi zastosowanie w danym państwie. Ewidencja księgowa i wydatki związane z Projektem muszą być łatwa do zidentyfikowania i sprawdzenia. Można to osiągnąć, stosując oddzielną ewidencję księgową dla danego Projektu lub zapewniając, aby wydatki na dany projekt mogły być łatwe do zidentyfikowania i prześledzenia w systemach rachunkowo-księgowych Beneficjenta. Ewidencja księgowa musi zawierać dane o odsetkach naliczonych od środków płaconych przez Instytucję Kontraktującą.

Beneficjent zapewnia, aby raport finansowy (zarówno okresowy, jak i końcowy) wymagany na podstawie art. 2 mógł być odpowiednio i łatwo uzgodniony z systemem rachunkowo-księgowym Beneficjenta, jak również z ewidencją księgową i innymi odpowiednimi zapisami, z których ten system korzysta. W tym celu Beneficjent przygotowuje i prowadzi odpowiednie uzgodnienia, zestawienia pomocnicze, analizy i podziały służące kontroli.

16.2. Beneficjent umożliwia Komisji Europejskiej, Europejskiemu Urzędowi ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych oraz Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu, jak również wszelkim audytorom zewnętrznym upoważnionym przez Instytucję Kontraktującą do przeprowadzania kontroli wymaganych na podstawie art. 15.6. kontrolę wdrażania Projektu polegającą na oględzinach dokumentów lub stosowaniu środków kontroli na miejscu oraz przeprowadzenie w razie konieczności pełnej kontroli w oparciu o dokumenty pomocnicze stanowiące podstawę ewidencji księgowej, dokumenty księgowe i inne dokumenty mające związek z finansowaniem Projektu. Oględziny te mogą mieć miejsce do 7 lat od wypłaty salda.

Ponadto Beneficjent umożliwia Europejskiemu Urzędowi ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych oraz wszelkim audytorom zewnętrznym upoważnionym przez Instytucję Kontraktującą przeprowadzającą kontrole wymagane na podstawie art. 15.6. do przeprowadzania kontroli na miejscu zgodnie z procedurami ustanowionymi w prawie Wspólnot Europejskich w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed oszustwami i innymi nieprawidłowościami.

W tym celu Beneficjent zobowiązuje się do zapewnienia personelowi i przedstawicielom Komisji Europejskiej, Europejskiego Urzędu ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych oraz Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, jak również wszelkim audytorom zewnętrznym upoważnionym przez Instytucję Kontraktującą do przeprowadzania kontroli wymaganych na podstawie art. 15.6. odpowiedniego dostępu do miejsc wdrażania Projektu, w tym do systemów informacyjnych, jak również dokumentów i baz danych związanych z technicznym i finansowym zarządzaniem Projektem oraz podjęcia wszelkich działań mających ułatwić ich pracę. Dostęp udzielony przedstawicielom Komisji Europejskiej, Europejskiego Urzędu ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych oraz Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, jak również wszelkim audytorom zewnętrznym upoważnionym przez Instytucję Kontraktującą do przeprowadzania kontroli wymaganych na podstawie art. 15.6. odbywa się na zasadach poufności względem osób trzecich, bez uszczerbku dla zobowiązań wynikających z powszechnie obowiązującego prawa, któremu oni podlegają. Dokumenty muszą być łatwo dostępne i archiwizowane w sposób ułatwiający ich ocenę, a Beneficjent musi poinformować Instytucję Kontraktującą o ich dokładnym położeniu.

Wykonawca gwarantuje, że uprawnienie Komisji Europejskiej, Europejskiego Urzędu ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych oraz Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, jak również wszelkich audytorów zewnętrznych upoważnionych przez Instytucję Kontraktującą do przeprowadzania kontroli wymaganych na podstawie art. 15.6. do przeprowadzania kontroli ma jednakowe zastosowanie, na analogicznych warunkach jak wymienione w art. 16, wobec partnerów i podwykonawców Beneficjenta. Jeżeli partner lub podwykonawca jest organizacją międzynarodową, zastosowanie mają wszelkie porozumienia o kontroli zawarte między tą organizacją a Komisją Europejską.

16.3. Oprócz raportów, o którym mowa w art. 2, dokumenty, o których mowa w art. 16.2. obejmują:

- Zapisy księgowe (skomputeryzowane lub manualne) z systemu księgowego Beneficjenta, takie jak księga główna, księgi pomocnicze i listy płac, rejestry środków trwałych i inne odpowiednie informacje księgowe.
- Dowody przeprowadzenia postępowań o udzielenie zamówienia, takie jak dokumenty przetargowe, złożone oferty i raporty oceniające;
- Dowody zobowiązań, takie jak umowy i formularze zamówienia;
- Dowody dostawy usług, takie jak zatwierdzone raporty, karty kontrolne, bilety przewozowe (w

tym karty pokładowe), dowody udziału w seminariach, konferencjach i szkoleniach (w tym odpowiednia otrzymana dokumentacja i materiały, zaświadczenia), itd.;

- Dowody odbioru dóbr, takie jak dowody dostawy od dostawców;
- Dowody zakończenia prac, takie jak świadectwa odbioru;
- Dowody zakupu, takie jak faktury i pokwitowania.
- Dowody płatności, takie jak wyciągi bankowe, powiadomienia o obciążeniu rachunku, dowody rozliczenia się z podwykonawcą;
- W wypadku wydatków na eksploatację pojazdów, lista podsumowująca pokonane odległości, średnie zużycie wykorzystywanych pojazdów, koszty paliw i koszty konserwacji;
- Zapisy dotyczące osób zatrudnionych, takie jak umowy, odcinki wypłaty, karty czasu pracy. W przypadku pracowników lokalnych zatrudnionych na podstawie umów na czas określony, szczegóły wypłaconego wynagrodzenia, odpowiednio uzasadnione przez osobę odpowiedzialną na miejscu, w rozbiciu na płace brutto, obciążenia z tytułu zabezpieczeń społecznych, ubezpieczenia i płacę netto. W przypadku expatriantów i/lub personelu pracującego w Europie (jeżeli projekt jest wdrażany w Europie) comiesięczne analizy i zestawienia faktycznie wykonanych prac; oceniane na podstawie cen jednostkowych na weryfikowalny blok czasu pracy i w rozbiciu na płacę brutto, obciążenia z tytułu zabezpieczeń społecznych, ubezpieczenia i płacę netto.

ARTYKUŁ 17 – KWOTA KOŃCOWA FINANSOWANIA PRZEZ INSTYTUCJĘ KONTRAKTUJĄCĄ

- 17.1. Łączna kwota wypłacana przez Instytucję Kontraktującą Beneficjentowi nie może przekroczyć dofinansowania maksymalnego określonego w art. 3.2. Umowy o dofinansowanie ani w kwotach bezwzględnych, ani jako odsetek łącznych szacowanych kosztów projektu.
- 17.2. Jeżeli łączne koszty Projektu na zakończenie Projektu wynoszą mniej niż szacowany łączny koszt, o którym mowa w art. 3.1. Umowy o dofinansowanie, wkład Instytucji Kontraktującej ogranicza się do kwoty uzyskanej przez zastosowanie wartości procentowej wskazanej w art. 3.2. Umowy o dofinansowanie do łącznych kosztów Projektu zatwierdzonych przez Instytucję Kontraktującą.
- 17.3. Beneficjent zgadza się, aby dofinansowanie w żadnych okolicznościach nie skutkowało zyskiem dla niego samego oraz że zysk musi być ograniczony do kwoty koniecznej do zbilansowania przychodów i wydatków Projektu. Zysk rozumiany jest następująco:
- W przypadku dofinansowania do Projektu, nadwyżka rzeczywistych przychodów nad rzeczywistymi kosztami danego Projektu w momencie złożenia wniosku o wypłatę salda. Jednak w przypadku Projektów specjalnie zaprojektowanych w celu wzmocnienia zdolności finansowych Beneficjenta jest to podział między członkami wchodzącymi w skład podmiotu będącego beneficjentem nadwyżki przychodów wynikających z jego działalności prowadzący do ich osobistego wzbogacenia.
  - W przypadku dotacji operacyjnej, nadwyżka w budżecie operacyjnym Beneficjenta.

Postanowienia te nie mają zastosowania do stypendiów naukowych, badawczych i szkoleniowych

wypłacanych osobom fizycznym, ani w przypadku nagród wypłacanych w wyniku konkursów.

17.4. Ponadto, jeżeli Projekt nie jest wdrażany lub jest wdrażany źle, częściowo lub z opóźnieniem, Instytucja Kontraktująca może, w drodze odpowiednio uzasadnionej decyzji, zmniejszyć pierwotnie przewidziane dofinansowanie stosownie do rzeczywistego zaawansowania wdrażania Projektu na warunkach określonych w niniejszej umowie, bez uszczerbku dla prawa do wypowiedzenia umowy zgodnie z art. 12.2.

ARTYKUŁ 18 – ZWROT

18.1. Beneficjent zobowiązuje się do zwrotu wszelkich kwot wypłaconych powyżej kwoty końcowej, należnych Instytucji Kontraktującej, w ciągu 45 dni od wystawienia dokumentu obciążeniowego, którym jest pismo, w którym Instytucja Kontraktująca żąda zwrotu należnej od beneficjenta kwoty.

18.2. Jeżeli Beneficjent nie dokona zwrotu w terminie wyznaczonym przez Instytucję Kontraktującą, Instytucja Kontraktująca może powiększyć kwoty należności poprzez naliczenie odsetek:

- według stopy redyskontowej stosowanej przez bank centralny państwa Instytucji Kontraktującej, jeżeli płatności dokonywane są w walucie tego państwa;
- według stopy zastosowanej przez Europejski Bank Centralny do jego głównych transakcji refinansowych w euro, opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, seria C, jeżeli płatności dokonywane są w euro,

w pierwszym dniu miesiąca, w którym wygaśł termin plus trzy i pół punktu procentowego. Odsetki karne są należne za okres, jaki upłynął między dniem upływu terminu płatności ustanowionego przez Instytucję Kontraktującą a dniem rzeczywistego dokonania płatności. Wszelkie płatności częściowe w pierwszej kolejności pokrywają naliczone w ten sposób odsetki.

18.3. Kwoty, które należy zwrócić Instytucji Kontraktującej można kompensować z dowolnego rodzaju kwotami należnymi Beneficjentowi. Nie wpływa to na prawo Stron do uzgodnienia płatności w ratach.

18.4. Opłaty bankowe ponoszone z tytułu spłaty kwot należnych Instytucji Kontraktującej pokrywane są w całości przez Beneficjenta.

18.5. W razie konieczności Wspólnota Europejska, jako donator, może być podstawiona w prawa Instytucji Kontraktującej.